

чества закупаемых материалов, работа с поставщиками, мониторинг договоров поставки с целью выявления нарушений.

Определение количества закупаемых материалов необходимо по следующим причинам. На каждом предприятии имеются МТР постоянного использования (например, сырье и основные материалы, вспомогательные материалы для проведения ремонтов). Поставка таких МТР без учета из фактического использования в предыдущих периодах (без учета складских остатков) приводит к завышению складских запасов.

Необходимость функции "Работа с поставщиками и мониторинг договоров поставки с целью выявления нарушений" объясняется тем, что работа с поставщиками не должна заканчиваться подписанием договоров на поставку. Нарушения в работе поставщиков нередко приводит или к снижению качества продукции, к завышению расходов, или к потерям. Поэтому с целью недопущения различных потерь необходимо контролировать выполнение поставщиками своих обязательств.

Таким образом, применительно к предприятию с непрерывным характером производства перечень функций МТО, по мнению автора, должен выглядеть следующим образом:

- определение потребности в МТР;
- управление запасами;
- определение количества закупаемых материалов;
- работа с поставщиками (в случае потребности в новом материале или в случае невыполнения имеющимися поставщиками своих обязательств);
- подготовка и заключение договоров на поставку;
- организация закупок;
- получение и проверка МТР;
- хранение и выдача МТР;
- мониторинг договоров поставки с целью выявления нарушений.

Из вышесказанного можно сделать следующий вывод: применение логистики с целью управления материальными потоками на предприятиях с непрерывным характером производства имеет ограниченный характер. На таких предприятиях эффективность управления материальными потоками предопределяется выполнением функций МТО, предложенных в статье.

Направлением дальнейшего развития исследования может стать обоснование процессного управления материально-техническим снабжением.

Література: 1. Томпсон-мл. Артур А. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа / Артур А. Томпсон-мл., Дж. Стрикленд III; [Пер. с англ. – 12-е изд. – М.: ИД "Вильямс", 2002. – 928 с. 2. Новиков О. А. Логистика: Учебн. пособ. / О. А. Новиков, С. А. Уваров. – СПб.: ИД "Бизнес-пресса", 1999. – 208 с. 3. Логистика: Учебник / Под ред. Б. А. Анкиной. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 352 с. – (Серия "Высшее образование"). 4. Гаджинский А. В. Логистика: Учебник для высших и средних специальных учебных заведений. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Информационно-внедренческий центр "Маркетинг", 2000. – 375 с. 5. Джеймс С. Джонсон. Современная логистика / Джеймс С. Джонсон, Дональд Ф. Вуд, Денниел Л. Вордлоу, Поль Р. Мерфи-мл.; [Пер. с англ. – 7-е изд. – М.: ИД "Вильямс", 2002. – 624 с. 6. ДСТУ ISO 9004:2001 Системи управління якістю. Настанови щодо поліпшення діяльності. – К.: Держстандарт України, 2001. 7. Майкл Р. Линдерс. Управление запасами. Логистика / Майкл Р. Линдерс, Харольд Е. Фирон; [Пер. с англ. – СПб.: ООО "Издательство Полигон", 1999. – 768 с. 8. Економічна енциклопедія: У 3-х т., Т. 2 / Ред. кол. С. В. Мочерний (відп. ред.). – К.: ВЦ "Академія", 2001. – 848 с. 9. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. – Львів: ЛБІ НБУ, 2000. – 485 с.

УДК 338.45: 658.588

Перерва П. Г.
Кучинський В. А.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕМОНТНО- ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ОБЛАДНАННЯ НА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Basic directions of perfection of repair-technical service organization are selected in the modern terms of Ukraine economy development and functioning. Basic directions of realization of repair production backlogs are offered. The modern tendencies of forming of organizational structures of industrial enterprises repair services management are found. Their intercommunications are also suggested.

Зростання ефективності виробництва на сучасному етапі розвитку ринкових методів господарювання відбувається в основному за рахунок двох чинників: впровадження у виробництво новітніх машин і технологічних процесів та вдосконалення управління промисловими підприємствами.

Для підвищення ефективності виробництва на рівні підприємств у даний час необхідна сучасна система управління, що забезпечує злагодженість функціонування його структурних підрозділів, комплексність розвитку основних і допоміжних виробництв.

Звідси витікає необхідність вдосконалення системи технічного обслуговування і ремонту обладнання як однієї з ключових проблеми на підприємствах, оскільки, по-перше, продуктивність праці основних робочих значною мірою залежить від технічного стану і працездатності обладнання, тривалості його простоїв через ремонт, здатності служби технічного обслуговування і ремонту швидко і з мінімальними витратами усувати несправності обладнання. По-друге, без своєчасного і якісного ремонту і технічного обслуговування неможливо забезпечити випуск продукції належної якості. По-третє, перед підприємствами стоїть завдання добитися максимально можливої віддачі від вкладеного капіталу.

Отже, поліпшення функціонування економічного механізму підприємства багато в чому залежить від ефективності системи технічного обслуговування і ремонту обладнання, зумовленої її організаційно-технічним рівнем.

З постійним розвитком виробничих процесів ускладнюється й функція керування процесом ремонтно-технічного обслуговування виробничого обладнання, що робить це неможливим без глибокої розробки його наукових основ і постійного впровадження останніх досягнень науки й техніки в цій галузі.

Проблемі ефективності організації ремонтно-технічного обслуговування обладнання приділяється велика увага фахівців-практиків, їй присвячені дослідження багатьох вчених-економістів: Р. А. Акбердіної, Р. Б. Івутя, В. В. Гранова, В. Г. Коновалова, Р. М. Колєгаєва, П. А. Орлова, С. Ф. Покропівного, Р. М. Петухова, Г. А. Лавренова, К. І. Мельникової, В. Ф. Шудри, А. А. Щербакова, Н. Г. Чумаченко, В. А. Яковбаса, А. І. Яковлева та ін. [1 – 7]. Глибоке й всебічне вивчення представлених в економічній літературі розробок свідчить про необхідність подальшого розвитку, а в деяких випадках уточнення, питань підвищення ефективності організації ремонтно-технічного обслуговування обладнання на машинобудівних підприємствах.

Стаття надійшла до редакції
30.03.2009 р.

© Перерва П. Г., Кучинський В. А., 2009

Особливої уваги заслуговують роботи з досліджуваної тематики: Р. А. Акбердіної "Система економіки і планування ремонтного виробництва на машинобудівних підприємствах" [1], Р. Б. Івута "Удосконалення управління ремонтним виробництвом на підприємствах машинобудування" [2], Р. М. Колегаєва, П. А. Орлова "Управління оновленням машинного парку" [4]. Названі роботи висвітлюють як теоретичні, так і практичні питання ефективності систем організації ремонтно-технічного обслуговування обладнання на машинобудівних підприємствах.

Разом з тим, надзвичайно актуальні питання підвищення ефективності систем організації ремонтно-технічного обслуговування обладнання на машинобудівних підприємствах та напрямків реалізації резервів ремонтного виробництва, виявлення основних тенденцій формування організаційних структур ремонтно-технічного обслуговування обладнання на підприємствах машинобудування у сучасних умовах економіки України.

Метою статті є визначення основних напрямків вдосконалення організації систем ремонтно-технічного обслуговування обладнання на машинобудівних підприємствах та напрямків реалізації резервів ремонтного виробництва, виявлення основних тенденцій формування організаційних структур ремонтно-технічного обслуговування обладнання на підприємствах машинобудування у сучасних умовах економіки України.

Авторами виявлені основні напрямки формування ефективності систем організації ремонтно-технічного обслуговування обладнання машинобудівних підприємств. До них, на погляд авторів, слід віднести такі.

По-перше, в масштабах використовуваних ресурсів, чисельності персоналу і об'ємів виконуваних робіт ремонтне виробництво є найбільшим сектором інфраструктурного комплексу промисловості. Витрати на капітальний ремонт в машинобудівному комплексі досягли 35% річного об'єму капітальних вкладень, які виділяються на його розвиток, і майже порівнялися з об'ємами ресурсів, що направляються на технічне переозброєння і реконструкцію виробничого апарату підприємств, що діють. Тим часом ефективність використання трудових і матеріальних ресурсів, зайнятих у сфері ремонту, недостатня, що позначається на загальних темпах зростання і ефективності промислового виробництва.

По-друге, в промисловості країни все помітніше стає невідповідність між рівнем технічного і організаційного розвитку основного і ремонтного виробництв. Фондоозброєність праці ремонтників в 2 – 2,3 раза нижча за рівень відповідних показників промисловості. Рівень механізації праці в ремонтно-механічних цехах промислових підприємств України не досягає і 42%, а співвідношення фондівіддачі обладнання, що використовується в основному і ремонтному виробництвах,

складає 1,33:1. Коефіцієнт змінності роботи основних фондів ремонтних підрозділів не перевищує 1,0 – 1,1. По-третє, для сучасного економічного розвитку країни характерна наявність значної кількості некомплектованих робочих місць. У той же час, в ремонтному виробництві зосереджені найбільші резерви скорочення витрат ручної праці і вирішення на цій основі проблеми дефіциту робочої сили: близько 60% загальних трудових витрат у сфері ремонтного обслуговування техніки в машинобудуванні та металообробці України пов'язано з використанням ручної праці. Співвідношення продуктивності праці робочих машинобудівного комплексу, зайнятих випуском нової техніки і ремонтом експлуатованого обладнання, складає 2,6:1, зокрема децентралізованим ремонтом — 4,49:1. При належній організації ремонтного виробництва, в першу чергу, за рахунок розвитку фірмового ремонтного обслуговування можуть бути вивільнені значні трудові ресурси для використання їх в основному виробництві.

По-четверте, незважаючи на те, що в умовах високих темпів науково-технічного прогресу капітальний ремонт поступає провідним місцем ефективнішим формам відтворення основних фондів — заміні і модернізації, численними дослідженнями доведено, що перший якісно виконаний капітальний ремонт вигідніший, ніж придбання нової машини за всіма складовими економічної ефективності витрат суспільної праці. Ефективність капітального ремонту як форми відтворення парку обладнання ще більше зростає при поєднанні його з модернізацією, а також із збільшенням вартості та ремонтоскладності експлуатованих машин. Отже, зменшення витрат суспільної праці на ремонтне обслуговування виробництва повинне бути досягнуте не штучним витісненням сфери ремонту зі складу машинобудівного комплексу, а корінною зміною рівня управління, організації і технічного розвитку ремонтного виробництва, що склався, підвищенням якості проектування і надійності техніки, що випускається.

Економічна ефективність ремонтного виробництва виражається в конкретних результатах ремонтних робіт і характеризується співвідношенням досягнутими результатами і виробничими витратами. До результатів виробництва відносяться: виконання планових ремонтних робіт, що забезпечують відновлення працездатності обладнання; досягнення економічного ефекту від організаційно-технічних заходів щодо реалізації резервів ремонтного виробництва.

Основні напрями вдосконалення організації ремонтно-технічного обслуговування у сучасних умовах розвитку і функціонування економіки України представлені на рис. 1.

Рис. 1. Основні напрями вдосконалення організації ремонтно-технічного обслуговування обладнання

Підвищення ефективності систем ремонтно-технічного обслуговування обладнання повинне здійснюватися через пошук, оцінку і використання резервів ремонтного виробництва. Для ефективного здійснення даного процесу всі резерви класифікуються за напрямками, формуються заходи, що забезпечують їх використання, а також визначаються економічні показники оцінки використання резервів.

Основні напрями реалізації резервів ремонтного виробництва графічно представлені на рис. 2.

Рис. 2. Основні напрями реалізації резервів ремонтного виробництва

Виявивши основні напрями реалізації резервів необхідно з кожного з них сформулювати заходи, що забезпечують використання цих резервів, а також визначити економічні показники, на які вони вплинуть, з їх оптимальним рівнем, досягнення якого сприятливо відіб'ється на ефективності функціонування системи ремонтно-технічного обслуговування обладнання і основного виробництва.

За критерій ефективності ремонтного виробництва береться мінімум витрат на ремонтне обслуговування і втрат в основному виробництві у зв'язку з простоями через технічні причини. Даний критерій відображає всі найважливіші сторони діяльності ремонтної служби з погляду використання власних ресурсів і з урахуванням вимог основного виробництва.

Частина результатів реалізації резервів ремонтного виробництва – зниження простоїв обладнання в ремонті, підвищення якості ремонтних робіт, збільшення єдиної потужності обладнання в результаті модернізації – впливає безпосередньо на показники ефективності основного виробництва (рис. 3). Велика частина результатів використання резервів впливає на показники основного виробництва через показники ефективності ремонтного виробництва [1]

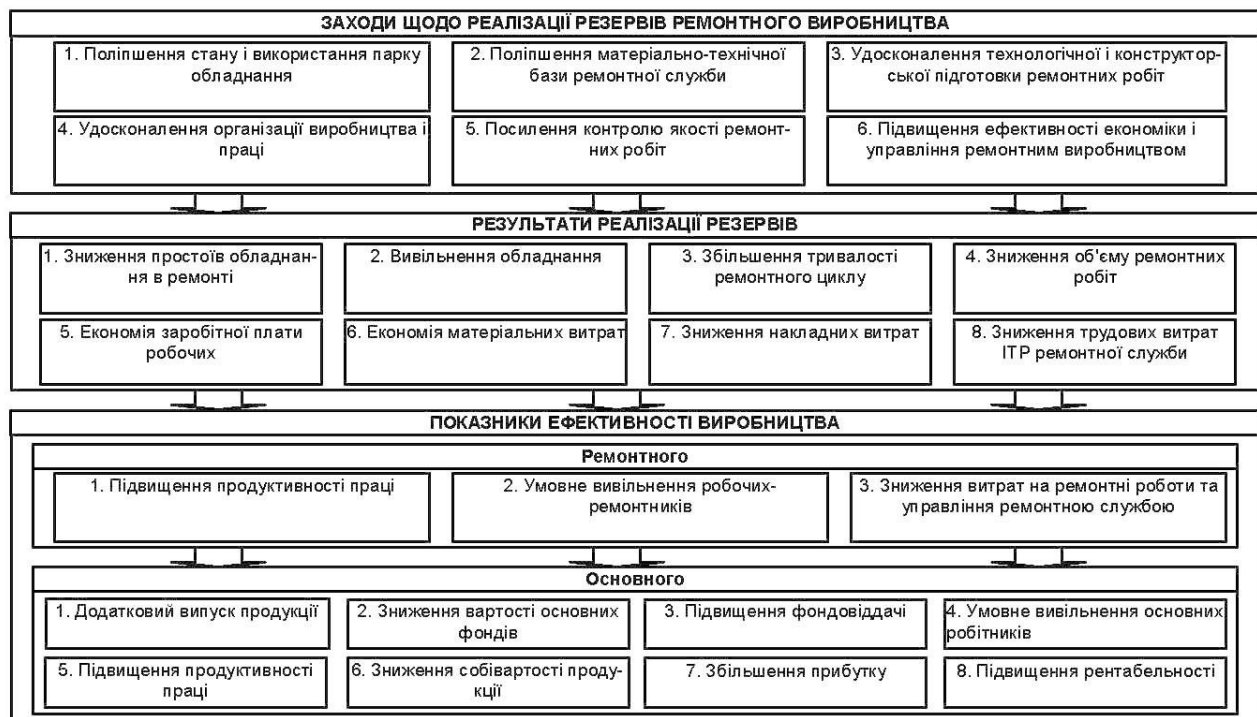

Рис. 3. Послідовності впливу резервів ремонтного виробництва на показники ефективності основного виробництва

Системний аналіз служить основою проектування організаційних структур управління. Однією з початкових передумов системного аналізу є необхідність побудови організаційної структури навколо певної мети і підцілей, методів вирішення того чи іншого завдання, а не навпаки, як це має місце на практиці, коли нові завдання розподіляються між існуючими підрозділами зі структурою, що склалася, порядком і традиціями.

У роботі багатьох підприємств мають місце недоліки, пов'язані з їх організацією і структурою управління:

1. Спостерігається нерозуміння важливості розробки структури управління ремонтним виробництвом на науковій основі, прихильність окремих посадових осіб до старих форм і методів управління. З практики, що склалася на промислових підприємствах, назрілі проблеми управління службою ремонту і технічного обслуговування обладнання розглядаються і вирішуються, коли вони викликають кризову ситуацію в реалізації функцій управління.

2. Багато ремонтно-механічних цехів (РМЦ) обтяжуються роботами неремонтного характеру.

3. У більшості випадків розробка структурних схем управління ведеться без урахування таких принципів управління, як єдиноначальність і норма керованості.

4. Ряд організаційно-структурних рішень, що вживаються на більшості підприємств, обумовлений не об'єктивними чинниками, а глибоко укоріненими традиціями, що виникли в період, коли виробництво знаходилося на значно нижчому організаційно-технічному рівні. Єдність принципів, основних положень системи управління ремонтним виробництвом не спостерігається. На кожному підприємстві проблема вирішується по-своєму і не завжди вдало. Система організації управління ремонтом і технічним обслуговуванням ґрунтується, кінцем кінцем, на особистих властивостях тих чи інших керівників.

5. В управлінні ремонтним виробництвом, як правило, не застосовується сучасна техніка управління, є недоліки в ув'язці діяльності підрозділів, що забезпечують складання планів-графіків попереджувального ремонту зі всіма забезпечуваними службами.

У даний час накопичений значний досвід, що свідчить як про досягнення, так і про помилки в області формування орга-

нізаційних структур управління ремонтним виробництвом. Проте, як відзначав академік Р. А. Арбатов, "вирішальне значення має не стільки сам досвід, скільки правильно здобуті з нього уроки – як позитивні, так і негативні" [8, с. 18].

У цілях кращого використання досвіду, що накопичився до теперішнього часу, вдосконалення організаційних структур управління ремонтним виробництвом у вітчизняній і зарубіжній промисловості та визначення теоретичних концепцій розвитку, необхідно спочатку провести аналіз існуючих тенденцій розвитку в області вдосконалення управління ремонтними роботами в промисловості, виявити, класифікувати, оцінити ці тенденції, а потім будувати, виходячи з продовження діючих тенденцій, що дозволяє повніше оцінити позитивні й негативні сторони існуючого положення.

Аналіз організаційної структури управління ремонтними службами промислових підприємств і їх вдосконалення на підприємствах показує, що, незважаючи на окремі недоліки, в побудові організаційних структур управління є деякі основні тенденції (рис. 4).

Взаємозв'язок і взаємообумовленість сучасних тенденцій формування організаційних структур управління ремонтом і технічним обслуговуванням обладнання показані на рис. 5.

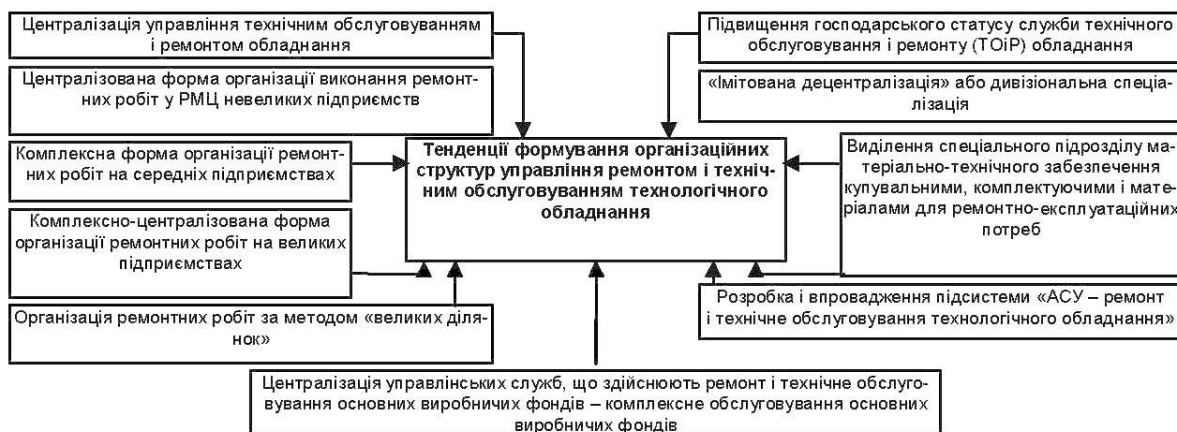

Рис. 4. Сучасні тенденції формування організаційних структур управління ремонтом і технічним обслуговуванням технологічного обладнання в промисловості

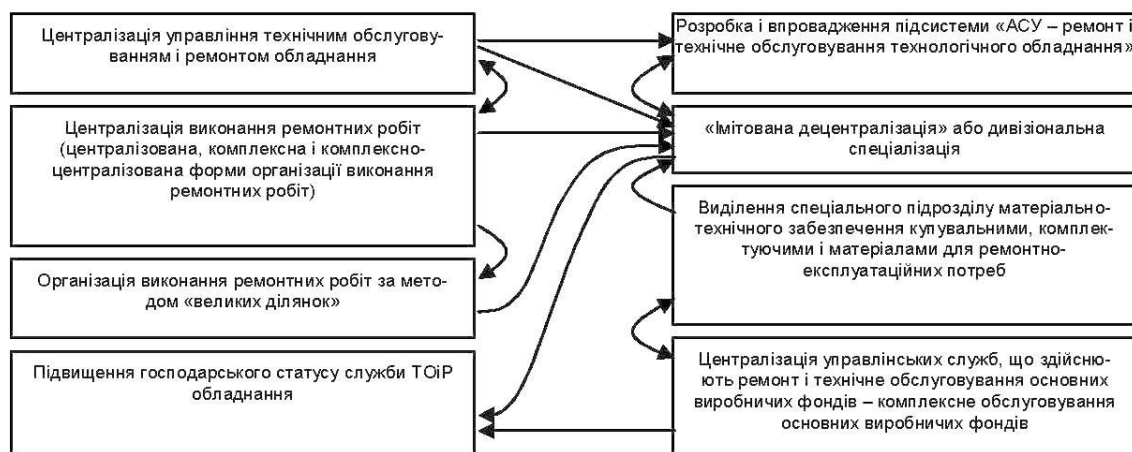

Рис. 5. Схема взаємозв'язків між основними тенденціями побудови організаційної структури управління ремонтом і технічним обслуговуванням обладнання

Виділені основні напрями вдосконалення організації ремонтно-технічного обслуговування у сучасних умовах розвитку і функціонування економіки України, в які увійшло вдосконалення організації ремонтного виробництва, вдосконалення планування і управління ремонтно-технічним обслуговуванням обладнання, підвищення ефективності використання ресурсів та підвищення технічного рівня ремонтного обслуговування. Також розкрита структура та сутність кожного напрямку.

Запропоновані основні напрями реалізації резервів ремонтного виробництва, оскільки підвищення ефективності систем ремонтно-технічного обслуговування обладнання повинне здійснюватися через пошук, оцінку і використання резервів ремонтного виробництва.

Виявлені сучасні тенденції формування організаційних структур управління ремонтними службами промислових підприємств, до яких входить централізація управління технічним обслуговуванням і ремонтом обладнання; централізована форма організації виконання ремонтних робіт у РМЦ невеликих підприємств; комплексна форма організації ремонтних робіт на середніх підприємствах; комплексно-централізована форма організації ремонтних робіт на великих підприємствах, організація ремонтних робіт за методом "великих ділянок", підвищення господарського статусу служби ТОiP обладнання, "імітована децентралізація" або дивізіональна спеціалізація; виділення спеціального підрозділу матеріально-технічного забезпечення купувальними, комплектуючими і матеріалами для ремонтно-експлуатаційних потреб; розробка і впровадження підсистеми "АСУ – ремонт і технічне обслуговування технологічного обладнання"; централізація управлінських служб, що здійснюють ремонт і технічне обслуговування основних виробничих фондів – комплексне обслуговування основних виробничих фондів. Також визначено їх взаємозв'язок.

Література: 1. Акбердин Р. А. Система экономики и планирования ремонтного производства на машиностроительных предприятиях. – Свердловск: Уральский университет, 1990. – 172 с. 2. Ивуть Р. Б. Совершенствование управление ремонтным производством на предприятиях машиностроения. – Мн.: Наука и техника, 1991. – 248 с. 3. Гранова В. В. Совершенствование управления ремонтным производством машиностроительного объединения, предприятия / В. В. Гринов, М. Н. Гранова, Н. Ф. Ревенко. – Ижевск: Удмуртия, 1984. – 148 с. 4. Коллегаев Р. Н. Управление обновлением машинного парка / Р. Н. Коллегаев, П. А. Орлов. – К.: Техника, 1981. – 175 с. 5. Покропивный С. Ф. Повышение эффективности ремонта промышленного оборудования // Вопросы экономики. – 1978. – №2. – С. 37 – 48. 6. Петухов Р. М. Оценка эффективности промышленного производства: Методы и показатели. – М.: Экономика, 1990. – 95 с. 7. Яковлев А. И. Надійність занурюваних асинхронних електродвигунів та їхня економічна оцінка / А. І. Яковлев, Ю. М. Стеценко, Ю. Ю. Стеценко. – Харків: Бурун Книга, 2007. – 96 с. 8. Арбатов Г. А. Проектирование организации крупных производственно-хозяйственных комплексов и управление ими // Плановое хозяйство. – 1975. – №5. – С. 18 – 27.

Стаття надійшла до редакції
15.04.2009 р.

УДК 316.334.2:332.012.324

Надтока Т. Б.
Смирнов Е. В.

ОЦЕНКА СОЦИАЛЬНЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Nowadays there is an objective necessity of working out the methodical provision of enterprise activity social results' assessment. The authors suggested the object and methods of enterprise activity social results' assessment. This point was studied and developed on the basis of conducting a number of trainings in the sales department of the advertising agency 'Macinfo'.

Сегодня все чаще мы слышим о таких понятиях, как социальная ответственность бизнеса, социальный отчет, социальное инвестирование, социальное развитие и социальные результаты (далее СР) деятельности предприятия. Однако в большинстве своем социальная активность тех или иных субъектов хозяйствования обусловлена интуитивным пониманием необходимости подобного рода деятельности. На большинстве предприятий Украины отсутствуют планирование, учет и контроль СР. Только единицы предприятий связывают достижение положительных СР с получением каких-либо выгод для предприятия, при этом по мнению многих ученых [1] СР являются мощным фактором экономического роста предприятия. Более того, в настоящее время подчеркивается необходимость разработки теории управления социальной ответственностью предприятия [2].

Сказанное выше прежде всего связано с недостаточной изученностью СР деятельности предприятий, отсутствием единого методического подхода к их оценке.

Таким образом, в настоящее время возникла объективная необходимость разработки методических положений оценки СР деятельности предприятия.

Существует ряд методик оценки СР предприятия, например таких, как Индекс Dow Jones Sustainability, Индекс FTSE4Good, Метод расчета индекса корпоративной благотворительности (Corporate Philanthropy Index) и др. [3].

Однако вышеприведенные методики либо включают в себя только оценку социальной эффективности, либо затрагивают лишь часть объектов проявления СР деятельности предприятия.

Данная проблема должна решаться в двух направлениях: оценка отдельного СР деятельности предприятия; обобщенная комплексная оценка СР функционирования предприятия в целом.

Целью данной работы является разработка методических положений оценки отдельных (частных) СР деятельности предприятия и апробация данных положений на примере оценки программы по обучению персонала на конкретном предприятии.

Для достижения указанной цели поставлены следующие задачи:

- определить субъект и предмет оценки;
- установить методы и области использования оценки СР;
- апробировать методические положения оценки СР деятельности предприятия на примере оценки социальных программ по обучению персонала предприятия как составляющих предмета проявления СР "Развитие персонала".

Оценка в широком смысле слова – это мнение о ценности, уровне или значении кого-, чего-нибудь [4].